

Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Erudycyjność w wypracowaniu maturalnym

Wypracowanie zamieszczone w materiale zostało napisane przez ucznia na temat egzaminacyjny opublikowany w [Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu obowiązkowego \(część ustna oraz część pisemna na poziomie podstawowym\) od roku szkolnego 2022/2023](#).

Wypracowanie zostało ocenione we wszystkich kryteriach.

Temat

Człowiek – zmagający się z losem samotnik poszukujący swojej drogi życiowej.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- sensu wiersza *Do samotności* Adama Mickiewicza
- wybranych kontekstów.

Adam Mickiewicz

Do samotności

Samotności! do ciebie biegę jak do wody
Z codziennych życia upałów;
Z jakąż rozkoszą padam w jasne, czyste chłody
Twych niezgłębionych kryształów.

Nurzam się i wybijam w myślach nad myślami,
Igram z nimi jak z falami:
Aż ostygły, znużony, złożę moje zwłoki –
Choć na chwilę – w sen głęboki.

Tyś mój żywioł: ach, za cóż te jasnych wód szyby
Studzą mi serce, zmysły zaciemniają mrokiem,
I za cóż znowu muszę, na kształt ptaka-ryby,
Wyrywać się w powietrze, słońca szukać okiem?

I bez oddechu w górze, bez ciepła na dole,
Równie jestem wygnańcem w oboim żywiole¹.

Adam Mickiewicz, *Do samotności*, [w:] tegoż, *Wybór poezyj*, Wrocław 1997.

¹ W oboim żywiole – w obu żywiołach.

Błędy rzeczowe, błędy w kompozycji		Błędy językowe (w tym stylistyczne), ortograficzne i interpunkcyjne
sp.	<p>01 W dzisiejszych czasach bardzo często podejmowanym</p> <p>02 działaniem jest badanie własnej osobowości. Coraz większa liczba</p> <p>03 <u>osób</u> udaje się do <u>psychologów</u>, <u>aby odczytać, kim naprawdę są</u>, co</p> <p>04 kryje się w głębi ich duszy. <u>„Otocza nas coraz więcej twierdzeń</u></p> <p>05 dotyczących osobowości introwertyka oraz ekstrawertyka. Jednak</p> <p>06 liczne źródła przekazują nam jednoznaczną informację, że bez</p> <p>07 względu na osobowość, x człowiek to istota stadna, która została</p> <p>08 przystosowana do życia w grupie. Mimo <u>tego</u> istnieją osoby</p> <p>09 uważające, że tylko w samotności są w stanie żyć, funkcjonować,</p> <p>10 rozwijać się, odnajdywać sens swojej egzystencji. Na podstawie wielu</p> <p>11 przykładów z literatury można dojść do wniosku, że człowiek to tak</p> <p>12 naprawdę zmagający się z losem samotnik poszukujący swojej drogi</p> <p>13 życiowej.</p>	
sp.	<p>14 Życie w społeczeństwie wiąże się z codziennym gwarem,</p> <p>15 zgiełkiem, hałasem. Ciągle się śpieszymy, nie mamy czasu na chwilę</p> <p>16 ciszy, wytchnienia. W ciągu dnia trudno znaleźć moment, w którym</p> <p>17 możemy zastanowić się nad tym, po co żyjemy i dla kogo</p> <p>18 żyjemy. <u>„W utworze Adama Mickiewicza „Do samotności” mamy do</u></p> <p>19 <u>czynienia z sytuacją, w której samotność jest dla podmiotu lirycznego</u></p> <p>20 <u>jak woda, bez której nie może on żyć, a z kolei życie w</u></p>	jęz. jęz.
rzecz.	<p>21 społeczeństwie ✓ jak powietrze, do <u>którego</u> się wyrwa. Ciągłe</p> <p>22 zamieszanie wśród ludzi sprawia, że dopiero gdy autor jest sam,</p> <p>23 potrafi on zanurzyć się w sobie i w swoich myślach, odpocząć. <u>Jednak</u></p> <p>24 <u>Mickiewicz pisze, że nie może cały czas trwać w tym stanie.</u></p> <p>25 <u>Porównuje się do „ptaka-ryby”, dla którego życie zarówno bez wody,</u></p> <p>26 <u>jak i bez powietrza jest niemożliwe.</u> My również jesteśmy stawiani</p> <p>27 w podobnych sytuacjach. Nadmiar wrażeń wynikających z kontaktu</p> <p>28 z innymi ludźmi nie pozwala nam odkryć swojej drogi życiowej.</p> <p>29 Dopóty, dopóki nie zostaniemy ze sobą, nie mamy możliwości</p>	int. jęz.
sp.	<p>30 zatopienia się w swoich myślach.</p> <p>31 Gdy przebywamy w grupie ludzi, nie <u>jesteśmy</u> w stanie</p> <p>32 kształtować swoich wartości. <u>Jesteśmy</u> zarzucani różnorodnymi</p> <p>33 poglądami, stwierdzeniami, które nie zawsze są zgodne z naszymi.</p> <p>34</p>	jęz.

	35	Jedni liczą się tylko z prawem ziemskim, a dla drugich kluczową rolę	
	36	odgrywa prawo boskie. W tragedii Sofoklesa „Antygona” możemy	
	37	odnaleźć postać, która na przekór wszystkiemu i wszystkim pozostaje	
	38	przy swojej racji i za nic nie chce jej zmienić. W czasach starożytnych	
	39	powszechnie wierzono, że właściwy pochówek pozwala duszy dostać	
	40	się do świata zmarłych. Szacunek do ciała zmarłego pomagał oswoić	
sp.	41	się z lękiem przed śmiercią. ☺ Antygona, główna bohaterka lektury,	
	42	zamierza pochować swojego brata – Polinejkesa, wbrew zakazowi	
	43	władcy – Kreona. Trwa przy swojej racji zupełnie osamotniona,	
	44	zostawia ją nawet jej siostra – Ismena, która nie zamierza się	
rzecz.	45	przeciwstawić Kreonowi i <u>nie chce pochówku brata</u> . Postawa	
	46	Antygony pokazuje nam, że człowiek w doświadczeniu życia	
	47	codziennego zmagają się z tym, że <u>w swoich przekonaniach często nie</u>	
	48	<u>ma żadnej bratniej duszy</u> . Jednak gdy trwamy przy własnym zdaniu,	jęz.
	49	możemy odkryć swoje prawdziwe oblicze i drogę życiową, którą	
	50	kroczymy.	
sp.	51	Niezależnie od osobowości każdy tworzy swoją historię. Opiera	
	52	się ona głównie na tym, <u>jakimi wzorami się kierujemy, jakie mamy</u>	
	53	<u>priorytety</u> , dokąd zmierzamy. <u>Aby dobrze zrozumieć i odnaleźć</u>	
	54	<u>samego siebie, musimy doświadczyć zupełnego osamotnienia</u>	
	55	<u>i wsłuchać się w swoje myśli</u> . Gdy rozważamy losy licznych bohaterów	
	56	lektur, możemy się nauczyć, że warto czasem zrezygnować	
	57	z towarzystwa innych ludzi w celu uświadomienia sobie tego, że każdy	
	58	z nas jest samotnikiem zmagającym się z losem i poszukującym	
	59	swojej drogi życiowej. <u>Idealnie obrazują to słowa Thomasa Manna,</u>	
	60	niemieckiego <u>eseisty i prozaika</u> , laureata <u>literackiej</u> Nagrody Nobla:	ort.
	61	<u>„Samotność rodzi oryginał, który jest w nas”.</u>	
		[535 wyrazów]	

Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.							
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	Błąd kardynalny.	Brak lektury obowiązkowej.	Nie dotyczy problemu.	Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.

Uzasadnienie oceny:

Wypracowanie spełnia formalne warunki polecenia:

- nie zawiera błędu kardynalnego
- znajduje się w nim odwołanie do dwóch utworów literackich (załączonego do tematu sonetu *Do samotności* Adama Mickiewicza oraz lektury obowiązkowej – *Antygony* Sofoklesa)
- w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- jest wypowiedzią argumentacyjną.

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLİK
				9	10	11	12	13	14	15	16	

Uzasadnienie oceny:

Zdający funkcjonalnie wykorzystał w wypracowaniu sonet *Do samotności*, a częściowo funkcjonalnie *Antygonę*. Szczegółowa ocena pracy w tym aspekcie znajduje się [tutaj](#) (**Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Ocena funkcjonalności wykorzystania utworów literackich w wypracowaniu**).

Funkcjonalnie wykorzystano trzy konteksty interpretacyjne: religijny, społeczny i egzystencjalny. Szczegółowa ocena pracy w tym aspekcie znajduje się [tutaj](#) (**Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Ocena funkcjonalności kontekstów w wypracowaniu**).

Argumentacja jest zadowalająca.

Praca zawiera 2 błędy rzeczowe. Uczeń wymiennie stosuje pojęcia *podmiot liryczny* i *autor* (Adam Mickiewicz). Nietrafnie stwierdza też, że Ismena nie chciała pochówku Polinejsesa, zamiast precyzyjnie wskazać, że starała się odwieść Antygonę od złamania zakazu Kreona, ponieważ obawiała się gniewu władcy i kary.

W pracy pojawiają się elementy świadczące o erudycyjności. Uczeń funkcjonalnie przywołuje terminy genologiczne (*eseista*, *prozaik*) oraz pojęcia z zakresu psychologii (nazwy typów ludzkich osobowości: *introwertyczna*, *ekstrawertyczna*). Wykorzystuje też wiedzę na temat noblisty, Thomasa Manna – niemieckiego prozaika, eseisty, cytuje słowa odnoszące się do problemu zawartego w temacie pracy: „Samotność rodzi oryginał, który jest w nas”. Szerokie konteksty interpretacyjne (choć nie wszystkie wykorzystane funkcjonalnie), świadczą o erudycji zdającego.

3a	Struktura wypowiedzi	0	1	2	3
		G F E C	D B		

Uzasadnienie oceny:

W pracy podjęto próbę organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. Podział wypowiedzi jest poprawny zarówno w skali ogólnej, jak i w zakresie struktury akapitów.

3b	Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności			
		5	0	1	2

Uzasadnienie oceny:

W wypowiedzi występuje 5 błędów w zakresie spójności.

3c	Styl wypowiedzi	0	1

Uzasadnienie oceny:

Styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej, jednorodny.

4a	Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych								
		6	0	1	2	3	4	5	6	7
		3 3 3 2 2 1	3 2 1	3 2 1	3 2 1	3 2 1	3 2 1	3 2 1	2A 1B	
		H G F H G H	E F G	D E F	C D E	B C D	A B C			

Uzasadnienie oceny:

Szeroki zakres środków językowych. Składnia i leksyka są zróżnicowane. Żółtym kolorem zaznaczono pięć różnych konstrukcji składniowych: zdanie pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone, paralelizm składniowy oraz właściwie wprowadzony cytat, a zielonym – przykłady wyrazów i sformułowań świadczących o zróżnicowaniu leksyki. Uczeń popełnił 6 błędów językowych, co poskutkowało przyznaniem 5 pkt w tym kryterium.

W wypracowaniu występują błędy stylistyczne polegające na nieuzasadnionym powtarzaniu wyrazów. Są też błędy składniowe, np. w linijce 3 – wypowiedzenie jest dwuznaczne: nie wiadomo, czy czasownik *są* odnosi się do *osób* czy do *psychologów*. Podkreślone w tej linijce sformułowanie powoduje więc niezamierzony efekt humorystyczny. W linijce 47–48 zdający popełnił z kolei błąd leksykalno-składniowy. Aspekt składniowy przejawia się tym, że nie wiadomo, czy człowiek nie ma bratniej duszy i o tym wie (jest przekonany), czy jednak nie ma on tej bratniej duszy w przekonaniach – czyli nie ma nikogo, kto myślałby i czuł podobnie. Słowem: podzielał wartości. Za aspekt leksykalny odpowiada natomiast wieloznaczność rzeczownika *przekonania*: *w przekonaniu* (w znaczeniu *sądu o słuszności czegoś*) / *w przekonaniach* (w znaczeniu *poglądów*).

		Liczba błędów ortograficznych			
4b	Poprawność ortograficzna	1	0	1	2

		Liczba błędów interpunkcyjnych			
4c	Poprawność interpunkcyjna	2	0	1	2

Łączna liczba punktów: **24**